

Social vitality and social security: An analytical study (Case study: Ahvaz city)

Saeed Maleki ¹ and Faeghe Sarhani ²

1- Department of Geography and Urban Planning, Faculty of Literature and Humanities, Shahid Chamran University of Ahvaz, Ahvaz, Iran

2- Department of Geography and Urban Planning, Faculty of Literature and Humanities, Shahid Chamran University of Ahvaz, Ahvaz, Iran

ARTICLE INFO

Article type:
Research Article

Received:
2025/01/29

Accepted:
2025/12/16

pp:
19- 38

Keywords:
Social vitality;
Sense of social security;
citizens;
Ahvaz city.

ABSTRACT

One of the most important components of a sense of social security that enhances and promotes a healthy, calm and desirable society is social vitality. One of the key components in urban space design is vitality, as a lack of vitality in space contributes to anomalous behaviors. However, if urban environments provide a safe and desirable environment and healthy activities and recreation are organized in a manner consistent with the values of the community, the active presence of the people and consequently the vitality will increase. The purpose of this study was to investigate the status of social happiness among citizens and its relationship with the feeling of social security. The unit of observation is the individual (citizens). The research method in this study is descriptive and causal. The results of the correlation analysis show that there is a significant correlation between the variables of social security and social vitality. Factors explaining social security in the regression model and path analysis show that the satisfaction variable, with a beta coefficient $\beta = 0.637$, has the highest correlation with the social security variable. The second variable that is entered into the equation in terms of the beta coefficient is positive mood. The regression coefficient of this variable is 0.293. The third variable with respect to health outcomes is the beta coefficient of 0.265. The fourth variable entered into the model in terms of beta weight is the self-esteem variable with a coefficient of 0.195.

Citation: Maleki, S., & Sarhani, F. (2026). Social vitality and social security: An analytical study (Case study: Ahvaz city). *Geography and Regional Future Studies*, 4(1), 19-38.

© Authors retain the copyright and full publishing rights. **Publisher:** Urmia University.

DOI: <https://doi.org/10.30466/grfs.2025.55929.1086>

DOR: <https://dorl.net/dor/20.1001.1.2981118.1405.4.1.2.7>

Extended Abstract

Introduction

Security is one of the most basic principles to achieve the desired standards of urban comfort, and it basically includes a quality in which citizens are satisfied with life in the city without fear of any man-made and environmental threats. From this perspective, urban security today demonstrates a significant relationship with health and quality of life indicators, as well as social anomalies, environmental hazards, and technological crises. Happiness and vitality are the primary ingredients of change, transformation, and evolution of human social life. When the people of a society enjoy social vitality, harmony, solidarity, social belonging, favorable social interactions, and satisfaction with life, the mental and social health of individuals increases, and consequently, social harms decrease and motivation to work improves. As a result, society will take the path of progress. Therefore, this article will answer the question of what the state of social vitality is among the citizens of Ahvaz and what its relationship is with the feelings of social security.

Methodology

According to the main purpose of the research, which is to investigate the effect of improving the quality of the urban space on the level of vitality of the citizens of Ahvaz and to measure the level of their social vitality, a descriptive-analytical and survey research method has been used. This research is an applied survey in terms of its purpose, extensive in terms of scope, small in terms of scope and a cross-sectional survey in terms of time. Different methods have been used to collect the required data; In order to formulate the theoretical foundations of the research, to examine similar theories and studies in this field and to present the research model, library methods have been used, and for the data required to test the research hypotheses, a tested questionnaire has been used. The statistical population of this research is all citizens of Ahvaz, whose number is more than 1 million and 184 thousand people. The multi-stage cluster sampling is used in this study. In this method, the selection of the unit of analysis and in other words, the main unit of the study, is done through several steps of continuous

sampling. The sample size was calculated using Cochran's formula of 384 questionnaires. To analyze quantitative data using SPSS software according to the variables and their type in two levels of descriptive statistics (prevalence, frequency percentage, mean and standard deviation) and after carrying out the skewness test (the test to determine the normality of the variables) and determining the nature of data distribution.

Results and discussion

After determining the potential independent variables affecting social vitality, first, in order to investigate the existence of correlation between the research variables, the correlation pattern between these variables was investigated using the correlation matrix in Table 2. Also, the correlation pattern between the independent variables and the dependent variable was conducted in order to find out the primary relationship between them and the most effective variable on social vitality. In order to answer the research question about the state of social vitality and its relationship with the sense of social security, in addition to descriptive analysis and correlation as a quantitative method, multiple regression analysis was used to analyze the research variables and explain the significance and the impact of each of the independent variables. In this regression model, the dependent variable of social security was regressed on all independent variables. Multiple regression is used to test hypotheses and predict changes in the dependent variable of social security.

Conclusion

Social vitality can be considered a special feeling that a person experiences when they achieve their desires and goals. In fact, social vitality comes from satisfaction with life, individual and group success and achieving dreams. The social vitality of any society is its driving engine. The results of the correlation analysis show that there is a significant correlation between the variable of social security and social vitality. The test of this relationship is through the Pearson correlation statistic (0.667), which evaluates the intensity of the correlation as very strong. The explanatory

factors of social security in the regression model and path analysis show that the satisfaction variable has the highest correlation with the feeling of social security, with a beta coefficient of $\beta = 0.637$. The second variable that entered the equation in terms of the beta coefficient is positive mood. The regression effect coefficient of this variable is equal to 0.293. The third variable is related to health outcomes with a beta coefficient of 0.265. Therefore, the level of feeling of social security in the third stage depends on the level of health. The fourth variable that entered the model in terms of beta weight is the self-esteem variable with a coefficient of 0.195. Finally, the efficiency variable was entered into the model, yielding a

beta coefficient of 0.149. Collectively, the independent variables demonstrated a strong predictive power, accounting for 68% of the variance in the feeling of social security.

Declarations

Funding: There is no funding support.

Authors' Contribution: The authors contributed equally to the conceptualization and writing of the article. All of the authors approved the content of the manuscript and agreed on all aspects of the work.

Conflict of Interest: The authors declared no conflict of interest.

Acknowledgments: We are grateful to all the scientific consultants of this paper.

تحلیل وضعیت نشاط اجتماعی در بین شهروندان و رابطه آن با میزان احساس امنیت اجتماعی (مطالعه موردی: شهر اهواز)

سعید ملکی^۱ و فائقه سرحانی^۲

۱- استاد گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران
۲- دانشجوی دکتری گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران

اطلاعات مقاله

نوع مقاله:

مقاله پژوهشی

دریافت:

۱۴۰۳/۱۱/۱۰

پذیرش:

۱۴۰۴/۰۹/۲۵

صص:

۱۹-۳۸

واژگان کلیدی:

نشاط اجتماعی،
احساس امنیت اجتماعی،
شهروندان،
شهر اهواز.

چکیده

یکی از اصلی‌ترین مؤلفه‌هایی که احساس امنیت اجتماعی باعث بهبود و ارتقای آن می‌شود و جامعه را سالم، آرام و مطلوب می‌کند، نشاط اجتماعی است. از مؤلفه‌های اصلی در طراحی فضاهای شهری، نشاط و سرزندگی است، چرا که نبود نشاط در فضا به افزایش رفتارهای ناهنجار کمک می‌نماید. دستیابی به چنین خصیصه‌هایی مستلزم ارتقای کیفی و کمی فضا است. این در حالی است که اگر محیط‌های شهری فضایی امن و مطلوب را فراهم سازد و فعالیت‌ها و تفریحات سالم به‌گونه‌ای سازمان‌یافته و مطابق با ارزش‌های جامعه میسر گردد، حضور فعال مردم و به تبع آن سرزندگی افزایش می‌یابد. هدف پژوهش حاضر بررسی وضعیت نشاط اجتماعی در بین شهروندان و رابطه آن با احساس امنیت اجتماعی است. واحد مشاهده و تحلیل، فرد (شهروندان) است. روش تحقیق در این پژوهش، توصیفی از نوع علی و همبستگی می‌باشد. نتایج تحلیل همبستگی نشان می‌دهد که بین متغیر احساس امنیت اجتماعی و نشاط اجتماعی رابطه همبستگی معنی‌داری وجود دارد. عوامل تبیین‌کننده امنیت اجتماعی در مدل رگرسیونی و تحلیل مسیر نشان می‌دهد که متغیر رضایت با ضریب بتای $\beta = 0/637$ بالاترین همبستگی را با متغیر احساس امنیت اجتماعی دارد. دومین متغیری که به لحاظ ضریب β وارد معادله شده است، خلق مثبت است. ضریب تأثیر رگرسیونی این متغیر برابر با $0/293$ است. سومین متغیر با توجه به نتایج سلامتی با ضریب بتا $0/256$ است. چهارمین متغیری که به لحاظ وزن بتا وارد مدل شده است، متغیر عزت‌نفس با ضریب $0/195$ می‌باشد؛ و آخرین متغیری که وارد معادله شده است، متغیر کارآمدی با ضریب بتا $0/149$ است.

استناد: ملکی، سعید؛ و سرحانی، فائقه. (۱۴۰۵). تحلیل وضعیت نشاط اجتماعی در بین شهروندان و رابطه آن با میزان احساس امنیت اجتماعی (مطالعه موردی: شهروندان شهر اهواز). *جغرافیا و آینده پژوهی منطقه‌ای*، (۱)۴، ۱۹-۳۸.

ناشر: دانشگاه ارومیه.

© نویسندگان حق چاپ و حقوق کامل نشر را حفظ می‌کنند.

DOI: <https://doi.org/10.30466/grfs.2025.55929.1086>

DOR: <https://dorl.net/dor/20.1001.1.2981118.1405.4.1.2.7>

مقدمه

مسئله امنیت همواره از دغدغه‌ها و چالش‌هایی است که همه جوامع کم‌وبیش درگیر آن هستند. امنیت اجتماعی به‌عنوان یکی از شاخص‌های عمده پدیده امنیت، جزء نیازهای اساسی انسان و فصل مشترک همه مشکلات انسان از بیماری روانی گرفته تا خودکشی، اعتیاد و بزهکاری است. بحث امنیت اجتماعی به‌خصوص در تأمین بهداشت اجتماعی و روانی و در کاهش آسیب‌های اجتماعی و روانی، همچنین در گسترش سلامت اجتماعی و روانی اهمیت بسیاری دارد؛ بنابراین آرامش، رفاه، رشد، شکوفایی انسان، بروز استعدادها و خلاقیت‌ها و نیل به تمام کمالات انسان در سایه امنیت از جمله امنیت اجتماعی حاصل خواهد شد (Ghaffari and Shir Ali, 2016: 34).

امنیت از ابتدایی‌ترین اصول در جهت دستیابی به استانداردهای مطلوب آسایش شهری است و اصولاً کیفیتی را دربردارد که در آن شهروندان بدون هراس از هرگونه تهدید انسان ساخت و محیط ساخت، از زندگی در شهر ابراز رضایت دارند. از این منظر امروزه امنیت شهری ارتباط معناداری را با شاخصه‌های سلامت و کیفیت زندگی و ناپهنجاری‌های اجتماعی، مخاطرات محیطی و زیست‌محیطی و بحران‌های تکنولوژیک نشان می‌دهد. در مفهوم جامع امنیت شهری با رویکرد علوم رفتاری یعنی جامعه‌شناسی شهری، آسیب‌شناسی اجتماعی، جرم‌شناسی و روان‌شناسی محیط شهری پیوند معناداری دارد و بر این اساس می‌توان آن را بعد بین‌رشته‌ای امنیت دانست. جامعه‌شناسان از بعد امنیت در محیط شهر با عنوان آسایش، سلامتی اجتماعی و امنیت فیزیکی و روان‌شناسان از آن با عنوان سلامت روحی-روانی یاد می‌کنند. جامعه‌شناسان امنیت شهری را ناشی از جامعه‌پذیری شهروندان و تعادل در دسترسی به امکانات و خدمات و فرصت‌های بهینه زندگی تفسیر و ناامنی را بر محور جنایت و اعمال خشونت‌آمیز و ناپهنجاری‌های رفتاری تحلیل می‌نمایند. اچ کوینگ نامی رفتاری را در ارتباط با مسائل غیراخلاقی، تهدیدآمیز و هم‌جنس‌بازی تحلیل می‌کند (Mousavi et al, 2025 – Pourreza, 2010: 112).

تأمین امنیت مهم‌ترین نیاز برای درک، شناخت و استفاده از مواهب محیط است. این نیاز از عدم احساس خطر شروع می‌شود. بر این اساس آبراهام مازلو نیازهای انسانی را به دو گروه نیازهای اساسی یا اولیه و نیازهای برتر دسته‌بندی و در سلسله مراتبی آن‌ها را از قوی‌ترین تا ضعیف‌ترین ردیف می‌کند. در پایین‌ترین سطح (سطح بنیادین) از نیازهای انسانی که قوی‌ترین آن‌ها نیز محسوب می‌شود (Daghaleh and Kalhor, 2010: 18)، نیازهای جسمانی و به دنبال آن نیاز به ایمنی و امنیت قرار دارد. نیاز به امنیت از نظر جان لنگ سه بعد کلان روانی، فیزیولوژیک و بعد جسمانی را در برمی‌گیرد (Afrogh, 2011: 112 – Mousavi et al, 2021). بررسی نیازهای انسانی مشخص می‌سازد که مفهوم امنیت تمامی سطوح نیازهای انسانی را دربرنمی‌گیرد اما رابطه تنگاتنگی با سایر سطوح نیازهای انسانی در محیط برقرار می‌کند. با توجه به مدل نیازهای انسانی از مازلو، امنیت می‌تواند با ابعاد مختلف نیازهای زیبایی‌شناختی، حرمت، حس مکانی، حس زیبایی‌شناختی و... در رابطه تعاملی و رفت و برگشتی قرار گیرد (Mohammadi Deh Cheshme and Alizadeh, 2017: 148). مؤلفه‌ها و پدیده‌های اجتماعی به علت ویژگی پویای خود، همواره در معرض تأثیر و تأثر متغیرهای گوناگون در بستر جامعه هستند؛ یعنی ساختارها و عناصر اجتماعی بدون شک در ادراک و رفتار افراد و گروه‌ها و در جهت‌دهی به یکدیگر به نقش دارند. «احساس امنیت اجتماعی» عنوان یک مفهوم و یک متغیر اجتماعی در همین راستا قرار می‌گیرد. از عوامل روان‌شناختی- اجتماعی که بر درک و احساس افراد از امنیت اجتماعی می‌تواند تأثیرگذار باشد، مفهوم نشاط اجتماعی است. نشاط اجتماعی را می‌توان احساسی خاص در نظر گرفت که فرد هنگام رسیدن به خواسته‌ها و اهداف خود بدان دست پیدا می‌کند (Ghaffari and Shir Ali, 2016: 35). شادی و نشاط از نیازهای اساسی نوع بشر در همه فرهنگ‌ها به شمار می‌رود، زیرا سلامت جسمانی و روانی اعضای جامعه را متأثر می‌سازد. شادی ازجمله هیجانات اولیه و خوشایندی است که باعث انبساط خاطر و آرامش ذهنی فرد می‌شود و از سلامتی عاطفی او حکایت می‌کند. شادی، به‌عنوان یکی از ملزومات روح و جسم انسان، ازجمله نیازهای طبیعی بشر است. اگر شهر را به‌مانند یک موجود زنده فرض کنیم برای ادامه زندگی به سرزندگی و نشاط نیازمند است. در واقع می‌توان گفت احساس نشاط یکی از مهم‌ترین پشتوانه‌های ما برای مقابله با مشکلات است. نشاط واقعی به این بستگی دارد که انسان نیازهای درونی و پنهانی خود را از طریق که جامعه و هنجارهای معمول آن را قبول دارد، برآورد (Ibrahimi and Bani Fatima, 2014: 5).

شادی و نشاط، ماده اولیه تغییر، تحول و تکامل حیات اجتماعی انسان‌هاست. زمانی که مردم جامعه‌ای از نشاط اجتماعی برخوردار باشند، وفاق، همبستگی، تعلق اجتماعی، تعاملات اجتماعی مطلوب، رضایت از زندگی و همچنین سلامت روانی و اجتماعی افراد افزایش پیدا کرده و طبیعی است که به‌موازات آن آسیب‌های اجتماعی نیز کاهش می‌یابد و انگیزه برای کار و تلاش افزایش می‌یابد. در نتیجه چنین جامعه‌ای، مسیر پیشرفت و ترقی را طی خواهد کرد. ایران در حوزه شادی رتبه ۱۱۱ ام را در رده‌بندی سازمان جهانی بهداشت دارد. افسردگی در ایران آمار نسبتاً بالایی دارد. آمار بالای مصرف مواد مخدر شادی‌آفرین و مشروبات الکلی، زنگ خطری برای این مسئله است. شادی‌های اجتماعی ما در حد ارتباط کلامی توقف کرده و از ارتباطات رفتاری و احساسی واقعی خبری نیست. تقریحات فردی غیرفعال مانند رفتن به مراکز خرید،

رفتن به رستوران‌ها، پاساژ گردی، تماشای تلویزیون، تمسخر دیگران و جک گفتن تا حدی جای شادی اجتماعی را گرفته است (Noori, 2013: 2). هدف اصلی پژوهش حاضر، بررسی وضعیت نشاط اجتماعی در بین شهروندان و رابطه آن با احساس امنیت اجتماعی (مطالعه موردی: شهروندان شهر اهواز) می‌باشد. از این رو مقاله حاضر به این پرسش پاسخ خواهد داد که وضعیت نشاط اجتماعی در بین شهروندان شهر اهواز به چه صورت است و چه رابطه‌ای با احساس امنیت اجتماعی دارد؟

پیشینه و مبانی نظری پژوهش

پیشینه و سابقه مطالعات مربوط به رابطه بین نشاط اجتماعی و احساس امنیت اجتماعی به چند دهه گذشته برمی‌گردد. گاندلاچ و کرینر (۲۰۰۴) به مقایسه نشاط اجتماعی در ۹ کشور اروپایی می‌پردازند. پرسش اصلی آن‌ها این است که چرا کشورهای دارای سطح اقتصادی مشابه، سطح نشاط اجتماعی و رضایت از زندگی متفاوتی دارند. به‌منظور پاسخ به پرسش، آن‌ها ۹ کشور اروپایی با سطح توسعه اقتصادی نزدیک و سطح امنیت اجتماعی مشابه را مورد بررسی قرار دادند. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که نشاط اجتماعی در سطح فردی و خرد تحت تأثیر حوزه‌های ارتباطی و روابط پایدار و محکم قرار دارد. در سطح کلان نشان می‌دهد که شرایط و محیط‌های اجتماعی که تقویت‌کننده روابط و سرمایه اجتماعی هستند بر میزان نشاط اجتماعی در کشورهای مختلف تأثیرگذارند و از این رو می‌توان نظریه پاتنام در رابطه با اهمیت سرمایه اجتماعی را در این مورد پذیرفت.

در پژوهشی، به رابطه بین جرم و نشاط اجتماعی در کشور مالاوی می‌پردازد. در این پژوهش نشاط اجتماعی برابر رضایت از زندگی معنا شده است. پژوهش سه پرسش اساسی را دنبال می‌کند: - آیا میزان نشاط و رضایت از زندگی در بین افرادی که قربانی جرم شده‌اند، پایین است؟ آیا رابطه بین وقوع جرم و نشاط و رضایت از زندگی غیرخطی است؟ - آیا بین احساس امنیت با رضایت از زندگی رابطه دارد؟ یافته‌ها و نتایج پژوهش نشان می‌دهد که ۷۱ درصد از سرپرستان خانوار که طی یک سال گذشته خشونت را تجربه کرده‌اند، از زندگی خود رضایت ندارند. این در حالی است که ۶۲ درصد از سرپرستان خانواری که خشونت را تجربه نکرده‌اند، از زندگی خود رضایت ندارند. همچنین ۱۸ درصد افرادی که احساس ناامنی می‌کنند، شاد هستند و احساس نشاط می‌کنند، در حالی که ۲۵ درصد از افرادی که احساس ناامنی نمی‌کنند، احساس نشاط دارند.

در سال ۲۰۰۵ سلیگمن و همکارانش به بررسی ارتباط میان شادکامی و رضایت‌مندی از زندگی پرداختند. آن‌ها شادکامی را دارای اجزایی سه‌گانه معرفی کردند که شامل روابط اجتماعی قوی و مطلوب (جزء اجتماعی)، حالت‌های خلقی پایدار و شاد (جزء هیجانی) و مثبت‌اندیشی در تفسیر اطلاعات محیط (جزء شناختی) می‌باشد (Lopez, 2009).

در تحقیق دیگری که توسط آرگایل و همکارانش در مورد تعریف شادکامی صورت گرفت، مشخص شد که هنگامی که از مردم پرسیده می‌شود: شادکامی چیست؟ آن‌ها دو نوع پاسخ را مطرح می‌کنند: اول این که ممکن است حالات هیجانی مثبت (مانند لذت) را عنوان کنند و دوم، آن را راضی بودن از زندگی به‌طور کلی و یا در بیشتر جنبه‌های آن بدانند؛ بنابراین، به نظر می‌رسد که شادکامی، دو جزء اساسی (عاطفی و شناختی) دارد که بعد عاطفی آن، موجب می‌گردد انسانی که دارای احساس شادکامی است، از نظر دیگران، به‌عنوان فردی بشاش و سرزنده شناخته شود و در مناسبات اجتماعی نیز بتواند راحت‌تر با دیگران ارتباط برقرار کند.

جیکوبز (۱۹۶۱) با انتشار کتاب کلاسیک خود تحت عنوان مرگ و زندگی شهرهای بزرگ آمریکایی به‌عنوان یک جامعه‌شناس به تحلیل و اظهار نظر در مورد تأثیر خصوصیات کالبدی محیط شهری و به‌ویژه خیابان‌ها در تسهیل و یا ممانعت از مراودات اجتماعی و سرزندگی امنیت شهری می‌پردازد (Timuri and Asghari Zamani, 2015: 164-165).

ابراهیم میرشاه جعفری (۱۳۸۰) و همکارانش به بررسی شادمانی و عوامل مؤثر بر آن پرداختند. آن‌ها به این نتیجه رسیدند که شادمانی و نشاط به‌عنوان یکی از مهم‌ترین نیازهای روانی بشر، به دلیل تأثیرات عمده‌ای که بر شکل‌گیری شخصیت آدمی و در یک کلام مجموعه زندگی انسان دارد، همیشه ذهن انسان را به خود مشغول کرده است. مهم‌ترین نکاتی که در این زمینه مطرح است، چگونگی حصول شادمانی، تقویت آن و عوامل تأثیرگذار بر دستیابی به این نیاز حیاتی است. از جمله عواملی که بر شادمانی و نشاط تأثیرگذار است می‌توان به شخصیت، عزت‌نفس، اعتقادات مذهبی، سرمایه اجتماعی، فعالیت‌های اوقات فراغت و غیره اشاره کرد.

گلکار (۱۳۸۵) در تحقیقی تحت عنوان نشاط و سرزندگی در شهر به کمک طراحی شهری، به مبحث سرزندگی شهری و مسئله کیفیت که معمولاً به‌واسطه سیطره و هیاهوی مسائل کمی به حاشیه رانده شده است، مجدداً به دغدغه اصلی و هدف نخست تمامی برنامه‌ریزان و

مدیران شهری بدل می‌شود، پرداخته است. اساساً هیچ کیفیت مطلوب شهری و از جمله سرزندگی هرگز نمی‌تواند محصول یک پیشامد و اتفاق باشد. وی در نوشتار خود در رابطه با سرزندگی و حالت وجودی سرزندگی و تحلیل نظریات و دیدگاه‌های مطرح در این زمینه پرداخته است.

جعفر هزارجریبی و پروانه آستین فشان (۱۳۸۸)، در تحقیقی با عنوان بررسی عوامل مؤثر نشاط اجتماعی در استان تهران با هدف شناسایی عوامل مؤثر بر نشاط اجتماعی می‌پردازد. مجموعه مطالعات نشان داد که تقویت نشاط اجتماعی در جامعه به صورت تک علتی نمی‌باشد بلکه مجموعه‌ای از عوامل فردی و فرافردی در تقویت و یا کاهش نشاط در افراد جامعه تأثیر دارند به لحاظ روش‌شناسی، تحقیق حاضر در دو سطح توصیفی و تحلیلی (همبستگی) انجام شده و برای شناخت عوامل مرتبط با نشاط اجتماعی از آزمون‌های شدت همبستگی و رگرسیون چند متغیره استفاده شد. به این نتیجه رسیدند که در مجموع سه متغیر امید به آینده، ارضای نیازهای عاطفی و مقبولیت اجتماعی، ۵۳٫۷ درصد از تغییرات متغیر نشاط اجتماعی را تبیین می‌کنند.

غلامرضا بابایی و خویی نژاد (۱۳۸۹)، در مقاله‌ای بررسی میزان نشاط و شادابی و ارائه راهکارهای تقویت آن، شادابی و سرزندگی حلقه گمشده در زندگی شهری امروزی است که بخشی از این ناشادمانی شهروندان را می‌توان به دلایلی از جمله شرایط سخت زندگی در شهرهای بزرگ دانست و البته فضاهای شهری نیز در این عرصه بی‌تأثیر نیستند.

جعفر هزارجریبی و رضا صفری شالی (۱۳۸۹) در تحقیقی با عنوان «بررسی مفهوم شادکامی اجتماعی و عوامل مؤثر بر آن در استان مرکزی» به این نتیجه رسیدند که متغیر امید به آینده مهم‌ترین عامل در تبیین نشاط اجتماعی است. مجموع متغیرهای احساس محرومیت، احساس عدالت اجتماعی، مقبولیت اجتماعی، پابندی به ارزش‌های دینی و ارضای نیازها، ۵۳ درصد تغییرات نشاط اجتماعی را تبیین می‌کنند. سیف‌اله فضل‌الهی و همکارانش (۱۳۸۹) در تحقیقی با عنوان «سنجش میزان عوامل مؤثر بر شادی دانشجویان پردیس قم» به این نتیجه رسیدند که تعامل اجتماعی، امکانات رفاهی، محیط اجتماعی، مشارکت در جمع، عضویت در گروه‌ها از عوامل مؤثر در نشاط اجتماعی هستند. ویدا صیفوری و علی فلاحتی (۱۳۹۰) در تحقیقی با عنوان «بررسی اهمیت و ضرورت نشاط از دیدگاه قرآن و تعالیم دینی» به این نتیجه رسیدند که خوشحالی در جامعه به تولید بهتر و اشتغال بیشتر منجر می‌شود و امنیت اجتماعی فراهم می‌آورد.

محمد رضا ایروانی (۱۳۹۰) در بررسی تأثیر برنامه‌های شادی‌آفرین بر کاهش افسردگی شهروندان ساکن اصفهان به این نتیجه رسید که بین سلامت روحی و کاهش اضطراب و نشاط رابطه وجود دارد. حاصل تحقیقات انجام شده نشان می‌دهد که نشاط اجتماعی موضوع مهمی برای جامعه بشری است. منظور از شادی و نشاط در حوزه اجتماعی، ایجاد شرایطی است که در آن امنیت، آرامش تحرک احساس می‌شود. ابراهیمی و بنی فاطمه (۱۳۹۳) در پژوهشی با عنوان بررسی رابطه بین میزان احساس امنیت اجتماعی و میزان نشاط اجتماعی در بین کارکنان استانداری آذربایجان شرقی به این نتیجه رسیدند که بین میزان احساس امنیت اجتماعی و مؤلفه‌های آن و میزان نشاط اجتماعی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. غفاری و شیرعلی (۱۳۹۵) در پژوهشی با عنوان بررسی وضعیت نشاط اجتماعی در بین شهروندان و رابطه آن با احساس امنیت به این نتایج دست یافتند که رابطه مثبت و معناداری بین نشاط اجتماعی و احساس امنیت اجتماعی است.

پژوهش دیگری که در زمینه احساس امنیت و سرمایه اجتماعی انجام گرفته است، پژوهش رضادوست و فاضلی (۱۳۹۱) است. آن‌ها در پژوهش خود احساس امنیت و نشاط اجتماعی در بین شهروندان استان خوزستان بررسی کردند و به این نتیجه رسیدند که احساس امنیت با میزان نشاط اجتماعی رابطه مثبت و معناداری دارد.

سلامتی و ابراهیم پور (۱۳۹۵) در پژوهشی که با عنوان بررسی رابطه بین سرمایه اجتماعی و فرهنگی با میزان نشاط اجتماعی در بین کودکان و نوجوانان انجام دادند، به این نتیجه رسیدند که بین سرمایه اجتماعی و فرهنگی با نشاط اجتماعی کودکان و نوجوانان ارتباط مثبت و معناداری وجود دارد.

حضور فعال مردم در شهر، از عوامل افزایش امنیت در فضای شهری است. تسلط بر فضا و دیده شدن آن توسط مردم، موجب ایجاد حس ایمنی است فضاهایی دارای کیفیت بالا هستند که وسیع‌ترین دامنه فعالیت‌های پیاده را امکان‌پذیر می‌کنند. حذف ترافیک به افراد پیاده امکان حرکت بدون مانع، امنیت و آسایش و آزادی برقراری ارتباط را می‌دهد (Taqvai, 2012: 48). امنیت شهری به معنای آرامش، اطمینان خاطر و نبود هراس شهروندان از هرگونه تهدید و خطر علیه شهر، شهروندان، فضاهای شهری، ساختمان‌ها، سازمان‌ها، تأسیسات و زیرساخت‌های شهری و سایر عناصر مهم در زندگی شهری که نگرانی و احساس ناامنی در شهروندان را موجب می‌گردد، تعریف شده است (Gohari, 2008: 4).

روان‌شناسی محیطی تأثیر عوامل بیرونی یعنی محیط طبیعی (جغرافیا) و محیط فیزیکی یا تکنولوژی (معماری) و یا به عبارت دیگر خصوصیات فضایی- فیزیکی، بر رفتار انسان مورد مطالعه قرار می‌دهد (Ali Akbari, 2004: 50). در واقع فضای شهری باید به گونه‌ای باشد

که مناسب گروه‌های سنی و جنسی مختلف، نیازها، علایق و رفتارهای آن‌ها باشد و هم‌ساختی بین محیط کالبدی و رفتار ایجاد گردد. طی سه دهه اخیر (۱۹۷۰) و با آغاز جنبش شهروندگرایی، تلاش گردیده بر اساس معیارهای فضاهای عمومی مطلوب و عرصه‌های تعامل اجتماعی در شهرها از نظریات روان‌شناسان محیطی در طراحی فضاهای عمومی استفاده گردد (Kiani et al., 2013: 111).

نیاز به ایمنی و امنیت شامل نیازهایی نظیر مصون ماندن از مخاطرات و آلودگی‌ها، برخورداری از عرصه خصوصی موردنیاز (محرومیت)، و رعایت مسئله اشرف است. این نیازها از طریق تأمین کیفیت ایمنی معابر، امکان نظارت و مراقبت، نفوذپذیری و قابلیت دسترسی و انعطاف‌پذیری فضاها برآورده می‌شوند (Golkar, 2000: 30).

امنیت به‌عنوان اصلی‌ترین نیاز انسان‌ها پس از نیازهای اولیه مطرح‌شده و همواره موردتوجه برنامه‌ریزان شهری بوده است. امنیت از نیازها و انگیزه‌های اساسی انسان به شمار می‌رود، به‌طوری‌که با زوال آن آرامش خاطر انسان از بین می‌رود و تشویش، اضطراب و ناآرامی جای آن را می‌گیرد و مرتفع شدن بسیاری از نیازهای آدمی در گرو تأمین امنیت است به‌طوری‌که مازلو در سلسله مراتب نیازها، احساس امنیت را بلافاصله پس از ارضای نیازهای اولیه قرار می‌دهد (Kahe, 2005: 133). به نظر می‌رسد که در جوامع امروزی اساسی‌ترین نیازی که انسان‌ها دارند، نیاز به امنیت می‌باشد. مفهوم امنیت به مصونیت از تعرض و تصرف اجباری بودن و رضایت و در مورد افراد به نبودن هراس و بیم نسبت به حقوق و آزادی‌های مشروع و به مخاطره نیافتادن این حقوق و آزادی هاست (Seddiq Sarvestani, 1996: 115). امنیت در مفهوم عینی آن، اندازه‌گیری فقدان تهدید علیه ارزش‌ها و در مفهوم ذهنی به فقدان احساس ترس از اینکه چنین ارزش‌هایی موردحمله قرار خواهد گرفت اشاره دارد (Muller, 2001: 1).

بیشتر صاحب‌نظران برآنند که امنیت مفهومی بیرونی و عینی است. بدون تردید امنیت مقدمه لازم برای حیات هر نظام سیاسی و اجتماعی می‌باشد و دولت‌ها هزینه، زمان و امکانات وسیعی را برای تأمین آن صرف می‌کنند (Ahmadi and Esmaili, 2010: 189). امنیت فرایندی اجتماعی ارزیابی می‌گردد که متناسب با تحول متن آن، تغییر می‌یابد و امنیت را بدون منظر اجتماعی نمی‌توان درک کرد. همچنین به‌تبع تحول‌ها، متن امنیت امری نسبی و پیوسته در حال تحول می‌باشد؛ بنابراین، کشف ارتباط موجود بین «رویکرد امنیت» با «فضای اجتماعی» در جامعه شهری مورد تأکید است که سه رویکرد در این زمینه عبارت هستند از: اول: رویکرد تقلیل‌گرا؛ در این رویکرد امنیت تابعی از اوضاع اقتصادی جامعه شهری می‌باشد. دوم: رویکرد تعامل غیر متوازن؛ در این رویکرد امنیت اگرچه تابعی از ساختارهای اقتصادی می‌باشد ولی درعین حال شرایط اقتصادی یک جامعه شهری از رویکرد امنیتی نیز تأثیر می‌پذیرد. سوم: رویکرد تعامل همه‌جانبه؛ معتقد به ارتباط و جدایی‌ناپذیری ساختارهای اجتماعی، اقتصادی و امنیتی از یکدیگر می‌باشد (Bashriya, 1995: 48).

از دیدگاه چلبی برای علقه امنیتی می‌توان چهار بعد اساسی در نظر گرفت: امنیت مالی (اقتصادی)، امنیت جانی/بهداشتی (سیاسی)، امنیت جمعی، امنیت فکری (Chelabi, 2004: 32).

جامع‌ترین معنایی که می‌توان برای شادمانی و نشاط بیان کرد، تعریف وینهون است. وی در کتابش می‌نویسد: شادمانی به قضاوت فرد از درجه یا میزان مطلوبیت کیفیت زندگی اطلاق می‌شود و به‌عبارت‌دیگر، شادمانی به این معناست که فرد چه قدر زندگی خود را دوست دارد. نشاط از زاویه‌های گوناگونی تعریف و تشریح شده است و به نظر اندیشمندان، ضرورت و نیاز اساسی انسان به شمار می‌آید (Barkhoda, 2016: 42). شادمانی به‌عنوان یکی از احساسات ریشه‌ای مثبت و بسیار تأثیرگذار بر رفتار و حالات دیگر فرد نقش تعیین‌کننده‌ای در تأمین سلامت روحی و فیزیکی فرد و جامعه دارد. هرچند که یکی از عوامل افزایش‌دهنده در سطح فردی و جمعی را ارتقای سطح کیفیت زندگی و توسعه در ابعاد مختلف آن می‌دانند اما این رابطه در جهت عکس آن نیز کاملاً مصداق دارد. شادمانی به دلیل آنکه همواره با خرسندی، خوش‌بینی و امید و اعتماد همراه است می‌تواند به‌عنوان یک کاتالیزور، نقش تسریع‌کننده‌ای در فرآیند توسعه یک جامعه داشته باشد. همچنین در نقطه مقابل، فقدان شادمانی در یک جامعه منجر به ایجاد فضای سرد و منسددی خواهد شد که قادر به تأمین حداقل انرژی عاطفی لازم برای نوآوری و پیشرفت نخواهد بود (Ebrahimi, 2014: 2).

اویشی و همکاران (۲۰۱۳) با مطالعه ۳۰ فرهنگ لغت از کشورهای مختلف دریافتند که مفهوم نشاط اجتماعی در نقاط مختلف جهان و نیز در ادوار تاریخی گوناگون، دارای معانی متفاوتی است و ویژگی‌های فرهنگی و اجتماعی ملت‌ها و جوامع، نشاط فاکتوری مهم در تعریف آن به شمار می‌آید. البته بدیهی است؛ چون اساساً «نشاط اجتماعی» مفهومی فربه است و دارای ابعاد مختلف روان‌شناختی، اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی است.

آرگایل، نشاط اجتماعی را با سه جزء هیجان‌های مثبت، رضایت از زندگی و نبود هیجان‌های منفی از جمله افسردگی و اضطراب تعریف می‌کند. لذت و سرور بخش هیجانی نشاط اجتماعی و رضایت و خشنودی از زندگی جنبه شناختی آن را تشکیل می‌دهند. در حقیقت مؤلفه

شناختی بر رضایت از زندگی و مؤلفه شناختی (عاطفی) بر تعادل بین عاطفه مثبت و منفی دلالت دارد. افراد هیجانات و عواطف مثبت و منفی را با هم دارند و این حالات هیجانی، نسبتاً بادوام تلقی می‌شوند. هیجانات و حالات خلقی مثبت شامل احساسات لذت‌بخش، رهایی و اعتمادبه‌نفس، میزان بالای سرور و میزان بالای علاقه هستند. هیجانات و حالات منفی می‌تواند شامل خشم، اضطراب، استرس، افسردگی و غیره باشند (Argyle, 2007). از نظر «وینهون» نشاط اجتماعی به درجه یا میزانی اطلاق می‌شود که شخص به وسیله آن درباره مطلوب بودن کیفیت کلی زندگی خود قضاوت می‌کند؛ به عبارت دیگر، نشاط اجتماعی عبارت است از اینکه فرد به چه میزان زندگی خود را دوست دارد.

احساس نشاط به احساس مثبت فرد و رضایت خاطر او از زندگی مربوط می‌شود. لیوبومیرسکی و همکاران (۲۰۰۵) بیان می‌کنند فرد با نشاط کسی است که به طور مکرر احساس مثبت، مانند شادی، علاقه و افتخار را تجربه کرده و غم، اضطراب و خشم را به ندرت احساس کند (Mehdizadeh and Zare, 2014: 423). نشاط، خود در اجتماع ریشه دارد، به طوری که افزایش نشاط مردم را می‌توان یک شاخص نهایی از یک جامعه خوب در نظر گرفت؛ بنابراین، نشاط موضوعی جامعه‌شناختی است.

گلاتزر (۲۰۰۰) نشاط اجتماعی را ارزیابی رویدادهای زندگی و رضایت از رخدادها متفاوت آن تعبیر می‌کند. ولسچ (۲۰۰۳) نیز درجه رضایت فرد از قضاوت خود درباره کیفیت کلی زندگی را نشاط اجتماعی تعریف می‌کند (Rabbani et al., 2007: 67). از نظر وینهون نشاط اجتماعی به درجه یا میانی اطلاق می‌شود که شخص به وسیله آن درباره مطلوب بودن کیفیت کلی زندگی خود قضاوت می‌کند (Mousavi, 2013: 144). نشاط اجتماعی یک وضعیت روانی مثبت و توأم با خشنودی و رضایت‌مندی است. به عبارتی، نشاط را می‌توان رضایت‌مندی اجتماعی، روانی و جسمانی، یا رضایت‌مندی از جریان زندگی تعریف کرد (Rabbani et al., 2007: 52).

آچدا و همکاران نیز نشاط اجتماعی را شاخصی برای ارزیابی کلی کیفیت زندگی یک نفر توسط خود او (بهبیستی ذهنی) می‌دانند (Eysenck, 2006: 126). نشاط اجتماعی، چگونگی، داوری فرد درباره نحوه گذران زندگی است، این نوع داوری متأثر از ادراک شخصی فرد و تجربه احساس و عواطف مثبت است که بر سبک تبیین، قضاوت و تصمیم‌گیری او اثر می‌گذارد. عواملی که نشاط اجتماعی را به وجود می‌آورند، شامل احساس رضایت‌مندی از زندگی و فقدان عواطف منفی مانند افسردگی و لذت بردن از وقایع است و یکی از علل تأثیرگذار در برقراری اصول بهداشت روانی و خوشبختی است و بر فضای شناختی و رشد آن اثر می‌گذارد. نشاط یکی از ابعاد اصلی تجربه است و معمولاً در پی ایجاد پاسخ‌های مطلوب کارکرد مناسبی به‌جای می‌گذارد (Seligman, 2002: 30).

احساس شادی یا نشاط یکی از ابعاد سلامت روان و عواطف مثبت است که در مقابل احساسات منفی از قبیل افسردگی، اندوه و یأس قرار می‌گیرد. جان لاک و جرمی بنتام معتقداند که شادی بر تعداد وقایع لذت‌بخش مبتنی است. آرگیل و همکاران (۱۹۹۵) شادی را ترکیبی از وجود عاطفه مثبت، فقدان عاطفه منفی و رضایت از زندگی قلمداد می‌کنند. ارسطو حداقل ۳ سطح شادی را از هم متمایز کرده و زندگی متفکرانه را عالی‌ترین سطح شادی می‌نامد و معتقد است که شادکامی به معنی حفظ تمایلات و شادکامی را تلاش برای ارضای آن‌هاست (Wahida et al., 2014). وینهون (۱۳۸۹) شادکامی را دارای معانی متفاوت عینی و ذهنی دانسته و شادکامی در معنای عینی از زندگی کردن در شرایط خوب از قبیل ثروت مادی، صلح و آزادی می‌داند، در معنای ذهنی شادکامی به مثابه میزانی که فرد در مجموع کیفیت زندگی کنونی خود را به‌عنوان یک کل، مثبت ارزیابی می‌کند، تعریف شده است (Amirkafi and Zare, 2012: 47). به‌طورکلی، احساس شادی را می‌توان ارزیابی مثبت فرد از کلیت زندگی یا بخش‌های متعدد آن (خوشحالی، امیدواری، دلگرمی، لذت، احساس ارزشمندی، راحتی، آرامش و خوش‌بینی) و در نهایت ظهور علائق و علائم مثبت اجتماعی در افراد تعریف کرد.

آرگیل نشاط اجتماعی را با سه جزء هیجان مثبت، رضایت از زندگی و نبود هیجانات منفی از جمله افسردگی و اضطراب تعریف می‌کنند. روابط مثبت با دیگران، هدف‌مند بودن زندگی، رشد شخصیتی، دوست داشتن دیگران و طبیعت را از اجزای نشاط می‌دانند (Argyle, 2007). از نگاه جامعه‌شناختی، نشاط مفهومی فراتر از ادراکات و پنداشت آدمی است، بلکه آن پدیده‌ای اجتماعی است که باید آن را در مناسبات اجتماعی، تجربه زیسته افراد، نظام قدرت، بافت تاریخی و فرهنگی و نیز ارزش‌های جامعه جستجو کرد (Bartram, 2011). به‌بیان دیگر روانشناسی، نشاط را به‌عنوان ماهیتی می‌بیند که مربوط به شخصیت افراد است، درحالی‌که اندیشمندان اجتماعی آن را یک وضعیت اجتماعی می‌پندارند که دارای مبنایی اجتماعی است. از منظر فردی، نشاط معادل میزان دسترسی به اهداف یعنی آرزوهای فردی است؛ اما ممکن است از منظر ناظر بیرونی این نوع دسترسی فراهم نشده باشد و فقط فرد کنشگر چنین پنداری داشته باشد. زمانی که ناظر کنش، چنین ارتباطی را تأیید کند، آن از سطح فردی و روان‌شناختی به سطح اجتماعی ارتقاء یافته است. علاوه بر دیدگاه‌های روان‌شناختی و جامعه‌شناختی، دیدگاه اقتصادی هم نسبت به پدیده نشاط اجتماعی وجود دارد که برخی از پژوهشگران با توجه به این رهیافت، به مقوله نشاط اجتماعی پرداخته‌اند. طبق رویکرد اقتصادی، شرایط مادی و رشد درآمد به‌عنوان عامل اصلی در تبیین نشاط شناخته می‌شود که آثار بادوام و باثباتی بر شادمانی

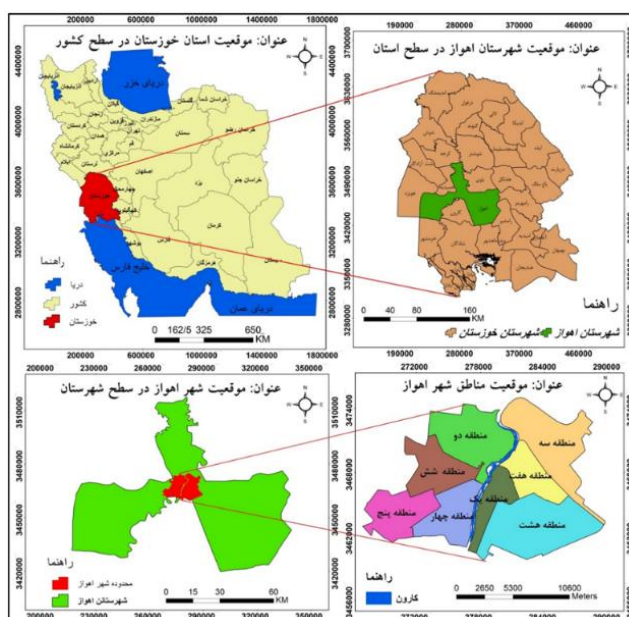
دارد. تئوری غالب در این حوزه را می‌توان «هرچه بیشتر، بهتر» نامید. طبق این نگاه، نشاط اجتماعی را در سطح خرد می‌توان با میزان درآمد افراد و در سطح کلان با تولید ناخالص ملی و توسعه اقتصادی تحلیل کرد (Ghaffari and Shir Ali, 2016: 42).

مواد و روش پژوهش

با توجه به هدف اصلی تحقیق که بررسی تأثیر ارتقای کیفیت فضای شهری بر میزان نشاط شهروندان شهر اهواز و اندازه‌گیری و توصیف میزان نشاط اجتماعی آنان می‌باشد، از روش تحقیق توصیفی-تحلیلی و پیمایشی استفاده شده است. این تحقیق از نظر هدف یک بررسی کاربردی، از نظر وسعت پهنانگر، از نظر دامنه خرد و از نظر زمانی یک بررسی مقطعی است. به تناسب استفاده از روش‌های مختلف تحقیق در این پژوهش از روش‌های مختلفی نیز به منظور گردآوری داده‌های موردنیاز استفاده شده است؛ به منظور تدوین مبانی نظری تحقیق، بررسی نظریات و پژوهش‌های مشابه در این حوزه و ارائه مدل تحقیق از روش‌های کتابخانه‌ای و به منظور داده‌های موردنیاز جهت آزمون فرضیات تحقیق از پرسشنامه آزمون شده استفاده شده است. جامعه آماری این تحقیق کلیه شهروندان اهواز می‌باشد؛ که تعداد آن‌ها بالغ بر ۱ میلیون و ۱۸۴ هزار نفر می‌باشد. روش نمونه‌گیری، خوشه‌ای چند مرحله‌ای است. در این روش انتخاب واحد تحلیل و به عبارتی واحد اصلی مطالعه از طریق طی چند مرحله نمونه‌گیری پیوسته انجام می‌گیرد. برای تعیین حجم نمونه از فرمول کوکران استفاده شده است. حجم نمونه با استفاده از فرمول کوکران ۳۸۴ پرسشنامه محاسبه شده است. برای تحلیل داده‌های کمی از قابلیت نرم‌افزار SPSS با توجه به متغیرها و نوع آن‌ها در دو سطح آمار توصیفی (فراوانی، درصد فراوانی، میانگین و انحراف معیار) و پس از انجام آزمون کشیدگی و چولگی (آزمون تعیین نرمال بودن متغیرها) و تعیین ماهیت توزیع داده‌ها چنانچه توزیع داده‌ها نرمال باشد پس از استخراج اطلاعات از طریق نرم‌افزار جهت تعیین وضعیت میانگین متغیرهای مستقل (نشاط اجتماعی) و وابسته (امنیت اجتماعی) از آزمون T تک نمونه‌ای، بررسی رابطه متغیرهای مستقل و متغیرهای وابسته از روش همبستگی پیرسون و برای بررسی تأثیر متغیرهای مستقل بر متغیر وابسته از روش تحلیل رگرسیون استفاده خواهد شد.

محدوده مورد مطالعه

قلمرو جغرافیایی پژوهش حاضر، کلان‌شهر اهواز (مرکز استان خوزستان) هست. اهواز پرجمعیت‌ترین شهر استان خوزستان است که جمعیت آن طبق آمار رسمی سال ۱۳۹۵ برابر ۱۱۸۴۷۸۸ نفر می‌باشد (Deputy of Human Capital Planning and Development, Ahvaz Municipality, 2021). اهواز در موقعیت جغرافیایی ۳۱ درجه و ۳۰ دقیقه عرض شمالی و ۴۸ درجه و ۶۵ دقیقه طول شرقی، در بخش جلگه‌ای خوزستان واقع شده است (Sidi and Gandhamkar, 2021). این شهر که در استانی نفت‌خیز هم‌مرز با عراق و کویت قرار دارد، موقعیت ژئوپلیتیکی قابل توجهی دارد (Alizadeh and Sharifi, 2020). کلان‌شهر اهواز به هشت منطقه شهری تقسیم شده است.

شکل ۲- موقعیت جغرافیایی شهر اهواز

(منبع: Moradi and Maleki, 2025:101)

بحث و ارائه یافته‌ها

توصیف متغیرهای تحقیق در نمونه

توزیع پاسخگویان از لحاظ جنسیت نشان می‌دهد که خانم‌ها بیش‌ترین تعداد (۱۹۷) نفر حدود ۵۱.۴ درصد و آقایان (۱۸۷) نفر حدود ۴۸.۶ درصد نمونه را به خود اختصاص داده‌اند. از این بین افراد متأهل با فراوانی ۱۹۶ نفر حدود ۵۱.۱ درصد و افراد مجرد با (۱۲۷) نفر ۳۳.۱ درصد اعضای نمونه تحقیق را شامل می‌شوند. افراد بی‌همسر با ۱۵.۸ درصد کمترین درصد فراوانی نمونه تحقیق را تشکیل می‌دهند. از لحاظ ترکیب سنی کمتر از بیست سال ۲۰ نفر با ۵.۲ درصد، بیش از بیست تا سی سال ۱۴۰ نفر با ۳۶.۴ درصد، بیش از سی تا چهل سال ۹۸ نفر با ۲۵.۵ درصد، بیش از چهل تا پنجاه سال ۷۳ با ۱۹.۱ درصد، بیش از پنجاه تا شصت سال ۴۸ نفر با ۱۲.۵ درصد، بالای شصت سال ۴۵ نفر با ۱.۳ درصد را تشکیل می‌دهند. از لحاظ تحصیلات بیشترین فراوانی را افراد دارای آموزش عالی با فراوانی (۱۶۴) نفر حدود ۴۲.۷ درصد و بعد از آن افراد دارای تحصیلات متوسطه (۱۲۵) نفر ۳۲/۶ درصد نمونه را تشکیل می‌دهند، افراد بی‌سواد با درصد فراوانی ۶ درصد کمترین درصد اعضای نمونه تحقیق را به خود اختصاص داده‌اند، افراد دارای تحصیلات راهنمایی ۱۰.۴ درصد پاسخگویان را تشکیل می‌دهند که بعد از آن‌ها تحصیلات ابتدایی با درصد فراوانی ۴.۲ درصد قرار دارند. در جدول زیر اطلاعات مربوط به متغیرهای تحقیق در نمونه آمده است.

جدول ۱- توصیف متغیرهای تحقیق

کشیدگی		چولگی		انحراف معیار	میانگین	فراوانی	متغیرها
Statistic	Std. Error	Statistic	Std. Error	Statistic	Statistic	Statistic	
۶۷۴-۰/	۸۴۵۰/	-۰/۰۶۸	۰/۴۳۴	۰۵۷۳۱۷	۲/۵۵۴۱	۳۸۴	نشاط اجتماعی
۶۴۱-۰/	۸۴۵۰/	۰/۴۴۲	۰/۴۳۴	۰/۷۸۲۹۰	۳/۳۱۷۲	۳۸۴	امنیت اجتماعی

(منبع: محاسبات نویسنده، ۱۴۰۴)

طبق مقاله رینگر و هایر^۱ (۲۰۰۹) انحراف معیار هیچ یک از متغیرها کمتر از ۰/۳ نیست این نشان می‌دهد که هر متغیر از پراکندگی پاسخ قابل توجهی برخوردار است و افراد نمونه روی یک سمت طیف متمرکز نشده‌اند. میانگین نشان‌دهنده توافق نسبی در مورد متغیرها در نمونه می‌باشد. یافته‌های جدول نشان می‌دهد کلیه متغیرها از توافق نسبی در نمونه برخوردار هستند.

اطلاعات جدول فوق حاکی از آن است که میانگین متغیرهای نشاط اجتماعی کمتر از عدد ۳ است که نشان‌دهنده توافق کم این متغیرها با متغیرهای دیگر نمونه است، که با توجه به پایین بودن احساس نشاط اجتماعی و سرزندگی، کمتر از میانگین است که باعث شده میانگین این متغیرها کمتر از حد معمول توافق یعنی میانگین ۳ شود.

تحلیل همبستگی

پس از مشخص شدن متغیرهای مستقل بالقوه تأثیرگذار بر نشاط اجتماعی، ابتدا به منظور بررسی وجود همبستگی بین متغیرهای تحقیق به بررسی الگوی همبستگی بین این متغیرها پرداخته و تحلیل همبستگی با استفاده از ماتریس همبستگی در جدول ۲ برای هر کدام از این متغیرها با متغیر دیگر انجام گرفته است. همچنین الگوی همبستگی بین متغیرهای مستقل و متغیر وابسته به منظور پی بردن به رابطه اولیه بین این متغیر و متغیر وابسته و یافتن تأثیرگذارترین متغیر بر نشاط اجتماعی انجام گرفته است که نتایج در جدول زیر آمده است. این جدول شامل ضرایب همبستگی و معنی‌داری این ضرایب بین همه متغیرهای تحقیق است.

این جدول شامل ضرایب همبستگی و معنی‌داری این ضرایب بین متغیرهای تحقیق است. این تحلیل‌ها قدرت یا میزان رابطه بین متغیرها را نشان می‌دهد. در بررسی همبستگی بین متغیرهای مستقل برخی از سنجش‌های متغیر، اندازه به‌طور معنی‌داری با هم همبستگی دارند. به‌طور مشخص همبستگی بسیار شدیدی بین سرزندگی sig کمتر از ۰/۰۱ بوده و میزان همبستگی بین نشاط اجتماعی و امنیت اجتماعی در سطح ۹۹ درصد اطمینان نیز معنی‌دار است کیفیت رابطه که شامل شدت و جهت رابطه است، دارای شدت همبستگی ۰/۶۶۷ می‌باشد که با توجه به ۴ مقدار کسل (۲۰۰۲) اگر $R < 0/75$ شدت همبستگی بسیار قوی ارزیابی می‌شود. جهت رابطه نیز با توجه به علامت R مثبت ارزیابی می‌گردد.

¹ Ringer and Hair

جدول ۲- ماتریس ضرایب همبستگی پیرسون بین متغیرهای تحقیق به همراه معنی‌داری آماری آن‌ها

امنیت اجتماعی	نشاط اجتماعی	متغیرها	
		Pearson Correlation	نشاط اجتماعی
۰/۶۶۷**	۱	Sig. (2-tailed)	
۰/۰۰۰			
۱	۰/۶۶۷**	Pearson Correlation	امنیت اجتماعی
	۰/۰۰۰	Sig. (2-tailed)	

*معنی‌دار در سطح اطمینان 95 درصد **معنی‌دار در سطح اطمینان 99 درصد- (منبع: محاسبات نویسندگان، ۱۴۰۴)

جهت تعیین وضعیت میانگین متغیر مستقل (نشاط اجتماعی) و وابسته (امنیت اجتماعی) از آزمون T تک نمونه‌ای استفاده شده است. نتایج حاصل از آزمون T تک نمونه‌ای برای متغیر نشاط اجتماعی و امنیت اجتماعی محاسبه شده است. از آنجایی که پرسشنامه از طیف ۵ گزینه‌ای لیکرت استفاده گردید و رتبه‌های ۱ تا ۵ به پاسخ‌ها اختصاص داده شد، عدد ۳ به‌عنوان میانه نظری پاسخ‌ها به‌دست آمده است و میانگین امتیاز به‌دست آمده با عدد ۳ مقایسه گردید. نتایج در جدول ۳ نشان داده شده است. هر چه میزان میانگین به‌دست آمده از عدد ۳ بزرگ‌تر باشد میزان مطلوبیت آن متغیر بیشتر است و هر چه میزان آن از عدد ۳ کوچک‌تر باشد میزان آن کمتر است.

جدول ۳- آزمون آماری T تک متغیره

One-Sample Statistics				
Std. Error Mean	Std. Deviation	Mean	N	
۱۰۶۴۳۰/	۰۵۷۳۱۷/	۵۵۴۱/۲	۳۸۴	نشاط اجتماعی
۱۴۵۳۸۰/	۷۸۲۹۰/	۳۱۷۲/۳	۳۸۴	امنیت اجتماعی

(منبع: محاسبات نویسندگان، ۱۴۰۴)

با توجه به اینکه سوالات پرسشنامه در ارتباط با میزان نشاط اجتماعی و ارتباط آن با امنیت اجتماعی هست که هر یک از این سوالات دارای پنج گزینه است که با کدهای ۱ تا ۵ متناظر شده است میانگین حاصل از کدها معیار مناسبی برای سنجش است به‌علاوه حجم نسبتاً زیاد نمونه ($n = 354 > 30$) طبق قضیه حد مرکزی نرمال بودن میانگین نمونه را تضمین می‌کند بنابراین مناسب‌ترین آزمون برای سنجش آن آزمون آماری T تک نمونه‌ای است با انجام این آزمون آماری (T-test) در نرم‌افزار SPSS خروجی زیر را مشاهده می‌کنیم. جدول شماره ۳ مربوط به آزمون آماری انجام شده روی سوالات موردنظر است که به مقایسه میانگین زیر معیارها با عدد ۳ (میانگین کدهای ۱ تا ۵) می‌پردازد.

در رابطه با معنادار بودن آزمون ۳ شرط مطرح می‌شود که در صورت وجود آن‌ها رابطه معنادار هست در غیر این صورت معنادار نیست. شرط اول مقدار آماره T به‌دست آمده اگر بزرگ‌تر از ۱.۹۶ چه در حالت مثبت و چه در حالت منفی باشد رابطه معنادار است. شرط دوم مقدار sig اگر کوچک‌تر از ۰.۰۵ باشد رابطه معنادار است. شرط سوم کرانه بالا و پایین اگر صفر را شامل نشود معنادار است. در رابطه با شاخص نشاط اجتماعی سه شرط برقرار است مقدار آماره T از ۱.۹۶ بیشتر است و مقدار sig از ۰.۰۵ کوچک‌تر است و کرانه بالا و پایین صفر را شامل نمی‌شود؛ بنابراین رابطه معنی‌دار برقرار است. در رابطه با شاخص امنیت اجتماعی سه شرط برقرار است مقدار آماره t از ۱.۹۶ بیشتر است و مقدار sig از ۰.۰۵ کوچک‌تر است و کرانه بالا و پایین صفر را شامل نمی‌شود؛ بنابراین رابطه معنی‌دار برقرار است.

جدول ۴- نتایج آزمون T تک نمونه‌ای

One-Sample Test						
Test Value = 3						
%۹۵		Mean Difference	Sig. (2-tailed)	df	t	
Upper	Lower					
۰.۲۲۷۹/-	۰.۶۶۴۰/-	۴۴۵۹۴۰/-	۰۰۰/	۲۸	۱۹۰/-۴	نشاط اجتماعی
۰.۶۱۵۰/	۰.۱۹۴۰/	۰.۳۱۷۲۰/	۰.۳۸۰/	۲۸	۱۸۲/۲	امنیت اجتماعی

(منبع: محاسبات نویسندگان، ۱۴۰۴)

پیش‌فرض‌های رگرسیون

شرط اول- سطح سنجش متغیرهای تحقیق باید کمی باشد، متغیر کمی به متغیری اطلاق می‌شود که از نظر کمی تغییر می‌کند و اختلاف مقادیر آن را می‌توان با استفاده از عدد ثبت کرد و آن‌ها را می‌توان باهم جمع کرد. یکی از موارد بسیار مهمی که لازم است در خصوص

سنجش یا تدارک ابزار جمع‌آوری داده‌ها در تحقیق در نظر گرفته شود، تعیین سطوح سنجش یا طبقه‌بندی یا مقیاس سنجش متغیرهای تحقیق است. از شروط استفاده از آزمون‌های پارامتری در تحلیل‌های آماری، فاصله‌ای یا نسبی بودن مقیاس متغیرهای تحقیق است. همچنان که مشاهده شد، سطح سنجش متغیرهای تحقیق کمی و در مقیاس فاصله‌ای است.

شرط دوم- بررسی نرمال بودن داده‌ها: توزیع داده‌ها باید نرمال باشد، با توجه به تست نرمال بودن چولگی-کشیدگی، توزیع ما یک توزیع نرمال می‌باشد و ماحق استفاده از هر نوع روش آماری که شرط نرمال بودن را داراست را خواهیم داشت. آزمون کشیدگی-چولگی جهت بررسی نرمال بودن متغیرها استفاده می‌شود. از این آزمون زمانی استفاده می‌شود که بخواهیم ببینیم داده‌های متغیر مورد نظر نرمال هستند یا خیر. Hair معتقد است که آزمون K-S برای داده‌های ذاتاً کمی با تعداد ۳۰۰۰ مورد به بالاست و برای نمونه‌های با حجم کمتر و طیف لیکرت گونه در معادلات ساختاری از آزمون چولگی و کشیدگی استفاده می‌شود. اگر چولگی بین (۳+ و ۳-) و کشیدگی بین (۵+ و ۵-) باشد توزیع نرمال خواهد بود. نتایج بررسی نرمال بودن متغیرهای تحقیق در جدول ۴-۷ آمده است. با توجه به اینکه یکی از پیش‌فرض‌های آزمون کشیدگی و چولگی فرض نرمال است. نتایج بررسی نرمال بودن در این تحقیق نشان داد که تمام سطح معنی‌داری حاصل در جدول فوق برای میزان چولگی بین (۳+ و ۳-) و میزان کشیدگی بین (۵+ و ۵-) می‌باشد و این نشان‌دهنده این است که فرض نرمال بودن داده‌ها رد نشده است. با توجه به این که طیف مورد استفاده در ساخت پرسشنامه از نوع لیکرت یا مجموع نمرات که گویه‌ها (۱: خیلی زیاد، ۲: زیاد، ۳: تا حدودی، ۴: کم، ۵: خیلی کم) با فواصل نسبتاً مساوی در روی یک طیف قرار گرفته‌اند در نتیجه مقیاس پرسشنامه را می‌توان از نوع فاصله‌ای در نظر گرفت و با بررسی شرط نرمال بودن از آزمون‌های پارامتریک استفاده شود. با توجه به این که نتایج آزمون نرمال بودن داده‌ها (کشیدگی - چولگی) نشان می‌دهد که فرض نرمال بودن داده‌ها رد نشده در نتیجه جهت بررسی فرضیه‌های تحقیق از آزمون‌های پارامتریک استفاده شده است.

شرط سوم- متغیرهای مستقل نباید با یکدیگر هم‌خطی داشته باشند. هم‌خطی چندگانه زمانی اتفاق می‌افتد که دو یا بیش از دو متغیر توضیح‌دهنده‌ی (مستقل) در یک رگرسیون چندمتغیره نسبت به یکدیگر از همبستگی بالایی برخوردار باشند. منظور از همبستگی در اینجا وجود یک ارتباط خطی بین متغیرهای مستقل است. بسته به شدت همبستگی بین متغیرهای مستقل، میزان و نوع هم‌خطی متفاوت خواهد بود. هم‌خطی کمابیش در همه‌ی مدل‌های رگرسیون موجود است؛ آنچه مهم است شدت هم‌خطی بین متغیرهای مستقل است. وجود «هم‌خطی کامل» موجب نقض فرض‌های کلاسیک مدل رگرسیون می‌شود. سه شاخص VIF و تلورانس و مقدار ویژه گزارش کلی از هم‌خطی را با ما می‌دهند. اما حکم نهایی را شاخص شرطی صادر می‌کند.

عامل تورم واریانس (variance inflation factor=VIF) شدت هم‌خطی چندگانه را در تحلیل رگرسیون کم‌ترین مربعات معمولی ارزیابی می‌کند. در واقع یک شاخص معرفی می‌گردد که بیان می‌دارد چه مقدار از تغییرات مربوط به ضرایب برآورد شده بابت هم‌خطی افزایش یافته است. شدت هم‌خطی چندگانه را با بررسی بزرگی مقدار VIF می‌توان تحلیل نمود. به‌عنوان یک قاعده تجربی مقدار VIF بزرگ‌تر از ۳ باشد هم‌خطی چندگانه بالا هست (توجه شود که در برخی موارد عدد ۵ نیز به‌عنوان آستانه معرفی می‌گردد). متغیر مستقل نشاط اجتماعی شامل شاخص‌های رضایت، خلق مثبت، سلامتی، کارآمدی و عزت‌نفس هست.

جدول ۵- تشخیص عدم هم‌خطی متغیرهای مستقل (VIF)

متغیر	شاخص VIF
رضایت	۱/۶۵۴
خلق مثبت	۲/۸۳۹
سلامتی	۱/۷۸۴
کارآمدی	۲/۵۶۴
عزت‌نفس	۲/۳۶۵

(منبع: محاسبات نویسندگان، ۱۴۰۴)

با توجه به یافته‌های جدول ۵ شاخص VIF یا همان تورش واریانس هرچقدر به ۳ نزدیک باشد هم‌خطی بیشتر است. اگر این شاخص از عدد ۳ بیشتر شد متغیر مربوطه با متغیرهای دیگر هم‌خطی دارد و از طرفی عکس شاخص VIF نیز تلورانس است، یعنی هرچقدر مقدار شاخص تلورانس و مقدار ویژه به صفر نزدیک شود هم‌خطی بیشتر می‌شود، بنابراین با توجه به حدود گفته‌شده رضایت با مقدار ۱/۶۵۴ کمترین هم‌خطی و خلق مثبت با مقدار ۲/۸۳۹ بیشترین مقدار هم‌خطی را دارا هستند. کارآمدی، عزت‌نفس و سلامتی به ترتیب با مقدار تورش واریانس ۲/۵۶۴ و ۲/۳۶۵ و ۱/۷۸۴ بیشترین میزان هم‌خطی را دارند.

شاخص تلورانس: مقدار ضریب تلورانس بین ۰ و ۱ تغییر می‌کند. هرچه مقدار آن بزرگ‌تر باشد (نزدیک به ۱)، میزان همپوشی با متغیرهای دیگر و در نتیجه هم‌خطی کمتر است. مقادیر نزدیک به صفر یعنی آن متغیر تقریباً یک ترکیب خطی از سایر متغیرهای پیش‌بین است و در نتیجه هم‌خطی بالاست. اگر $Tolerance < 0.1$ باشد، مشکل‌آفرین است. عکس شاخص VIF نیز تلورانس است، یعنی هرچقدر مقدار شاخص تلورانس و مقدار ویژه به صفر نزدیک شود هم خطی بیشتر می‌شود. در جدول زیر مقدار شاخص تلورانس برای متغیر مستقل تحقیق آمده است:

جدول ۶- شاخص تلورانس تشخیص عدم هم‌خطی متغیرهای مستقل

متغیر	شاخص تلورانس
رضایت	۰/۹۲۵
خلق مثبت	۰/۳۸۷
سلامتی	۰/۷۶۳
کارآمدی	۰/۳۹۶
عزت‌نفس	۰/۴۱۳

(منبع: محاسبات نویسنده، ۱۴۰۴)

مقدار تلورانس برای متغیر خلق مثبت ۰/۳۸۷ است که بیشترین هم‌خطی را به خود اختصاص داده است این مقدار برای رضایت ۰/۹۲۵ می‌باشد که حاکی از هم‌خطی پایین این متغیر مستقل با متغیرهای مستقل دیگر است. مقدار تلورانس برای کارآمدی، عزت‌نفس و سلامتی به ترتیب ۰/۳۹۶، ۰/۴۱۳ و ۰/۷۶۳ می‌باشد که در رتبه بعدی هم‌خطی قرار دارند.

شاخص مقدار ویژه: این شاخص نیز مانند شاخص تلورانس است یعنی هرچقدر مقدار شاخص مقدار ویژه به صفر نزدیک شود هم‌خطی بیشتر می‌شود، مقادیر نزدیک به صفر یعنی آن متغیر تقریباً یک ترکیب خطی از سایر متغیرهای پیش‌بین است و در نتیجه هم‌خطی بالاست. مقدار کمتر از ۰/۱۴ برای این شاخص مشکل‌آفرین خواهد بود، در جدول زیر مقادیر شاخص ویژه آمده است:

جدول ۷- شاخص مقدار ویژه تشخیص عدم هم‌خطی متغیرهای مستقل

متغیر	مقدار ویژه
رضایت	۰/۱۹۸
خلق مثبت	۰/۰۹۹
سلامتی	۰/۰۵۳
کارآمدی	۰/۰۱۷
عزت‌نفس	۰/۰۳۶

(منبع: محاسبات نویسنده، ۱۴۰۴)

بنابراین با توجه به حدود گفته‌شده شاخص مقدار ویژه بیشتر از مقدار ۰/۱۴ است بنابراین می‌توان نتیجه گرفت که هم‌خطی قابل‌قبول وجود دارد.

شاخص شرطی: حکم نهایی را شاخص چهارم تعیین می‌کند و چنانکه شاخص شرطی بزرگ‌تر از ۳۰ باشد مشکل‌آفرین بوده و بین متغیرهای مستقل هم‌خطی وجود دارد و بنابراین رگرسیون غیرقابل اجراست، در جدول زیر مقادیر شاخص شرطی برای هر یک از متغیرهای مستقل تحقیق آمده است:

جدول ۸- شاخص شرطی تشخیص عدم هم‌خطی متغیرهای مستقل

متغیر	شاخص شرطی
رضایت	۱۵/۰۶۵
خلق مثبت	۶/۳۸۵
سلامتی	۱۸/۵۳۹
کارآمدی	۱۲/۶۷۸
عزت‌نفس	۱۳/۶۲۷

(منبع: محاسبات نویسنده، ۱۴۰۴)

باتوجه به ستون شاخص شرطی در جدول فوق ملاحظه می‌گردد مقدار شاخص شرطی تمام متغیرهای مستقل کمتر از ۱۸ بوده بنابراین شرط عدم هم خطی متغیرهای مستقل صحیح می‌باشد.

شرط چهارم - خطاها نباید باهم هم خطی داشته باشند. یکی از مفروضاتی که در رگرسیون مدنظر قرار می‌گیرد، استقلال خطاها (تفاوت بین مقادیر واقعی و مقادیر پیش‌بینی شده توسط معادله رگرسیون) از یکدیگر است. در صورتی که فرضیه استقلال خطاها رد شود و خطاها با یکدیگر همبستگی داشته باشند امکان استفاده از رگرسیون وجود ندارد. به منظور بررسی استقلال خطاها از یکدیگر از آزمون دوربین - واتسون استفاده می‌شود. مقدار شاخص دوربین واتسون بین (۵/۵-۱/۲) بازه قابل قبول برای این شاخص هست. در جدول زیر مقدار دوربین - واتسون آمده است:

جدول ۹- تشخیص عدم هم خطی خطاها

Model	همبستگی	ضریب تعیین	ضریب تعیین استاندارد	Std. Error of the Estimate	دوربین-واتسون
۱	۰/۷۳۹	۰/۶۸۷	۰/۶۸۱	۰/۶۷۶۳۲	۵۷۶/۲
a. Predictors: (Constant), عزت نفس، کارآمدی، سلامتی، خلق مثبت، رضایت					
b. Dependent Variable: امنیت اجتماعی					

(منبع: محاسبات نویسنده، ۱۴۰۴)

در جدول فوق مقدار دوربین - واتسون ۲/۵۷۶ می‌باشد بنابراین خطاهای تحقیق باهم هم خطی ندارند و شرط چهارم مورد پذیرش می‌باشد. شرط پنجم - توزیع خطاها باید نرمال باشد. یکی دیگر از مفروضات در نظر گرفته شده در رگرسیون آن است که خطاها دارای توزیع نرمال با میانگین صفر می‌باشند. بدیهی است در صورت عدم برقراری این پیش‌گزیده، نمی‌توان از رگرسیون استفاده کرد.

رگرسیون

به منظور پاسخ به سؤال تحقیق درباره وضعیت نشاط اجتماعی و رابطه آن با احساس امنیت اجتماعی علاوه بر تحلیل توصیفی و همبستگی به عنوان یک روش کمی، تحلیل رگرسیون چندگانه به منظور تحلیل متغیرهای تحقیق و تبیین معنی‌داری و میزان تأثیر هر کدام از متغیرهای مستقل بر روی متغیر وابسته و تعیین بهترین ترکیب متغیرهای پیش‌بینی کننده به کاررفته است. در این مدل رگرسیونی متغیر وابسته امنیت اجتماعی بر روی تمامی متغیرهای مستقل رگرسیون گردید. جهت آزمون فرضیات و پیش‌بینی تغییرات متغیر وابسته امنیت اجتماعی از رگرسیون چندگانه استفاده می‌شود، در جداول زیر اطلاعات مربوط به رگرسیون آمده است.

جدول ۱۰- نحوه ورود متغیرها

Method	Variables Removed	Variables Entered	Model
Enter		رضایت خلق مثبت سلامتی کارآمدی عزت نفس	۱
a. Dependent Variable: امنیت اجتماعی			
b. All requested variables entered.			

(منبع: محاسبات نویسنده، ۱۴۰۴)

جدول ۱۱- همبستگی و ضریب تعیین

Model	همبستگی	ضریب تعیین	ضریب تعیین استاندارد	Std. Error of the Estimate	دوربین-واتسون
۱	۰/۷۳۹	۰/۶۸۷	۰/۶۸۱	۰/۶۷۶۳۲	۲/۵۶۷
a. Predictors: (Constant), عزت نفس، کارآمدی، سلامتی، خلق مثبت، رضایت					
b. Dependent Variable: امنیت اجتماعی					

(منبع: محاسبات نویسنده، ۱۴۰۴)

جدول فوق نشان می‌دهد که متغیرها با روش همزمان یا Enter وارد شده و بر روی متغیر وابسته اثر می‌گذارند. در جدول فوق مقدار همبستگی و ضریب تعیین استاندارد آمده است و چنانکه با سه مقدار $0/3$ و $0/33$ و $0/67$ مقایسه شود. مشاهده می‌شود که متغیرهای مستقل تحقیق توانسته‌اند به مقدار $0/68$ درصد و در سطح قوی رفتار متغیر وابسته امنیت اجتماعی را پیش‌بینی کنند. همچنین یافته‌های تجربی جدول فوق دلالت بر آن دارد که ضریب همبستگی نشاط اجتماعی با $R=0/739$ و ضریب تعیین آن معادل $R^2=0/687$ است و به این معنی است که $68/7$ درصد تغییرات امنیت اجتماعی از طریق متغیرهای مستقل رضایت، خلق مثبت، سلامتی، کارآمدی، عزت‌نفس در یک رابطه خطی قابل توجیه است.

همان‌طور که در این جدول مشاهده می‌شود مقدار ضریب تعیین استاندارد برابر $0/681$ است بنابراین ضریب تعیین در مدل رگرسیون در حد بسیار قوی بوده و نشان می‌دهد که متغیرهای مستقل تحقیق نزدیک به 68 درصد از تغییرات متغیر وابسته امنیت اجتماعی را تبیین می‌کنند.

برازش مدل: پس از تخمین یک مدل خطی خاص، سؤالی که مطرح می‌شود این است که خط برازش تخمین زده‌شده چه میزان با مشاهدات واقعی تطابق دارد؟ یک معیار سنجش مناسب برای نیکویی برازش (برازندگی)، نسبت واریانس نمونه‌ای y است که به‌وسیله‌ی مدل توضیح داده می‌شود.

جدول ۱۲- برازش یا کیفیت مدل

Sig.	F	میانگین مجزورات	درجه آزادی	مجموع مجزورات	Model
b./...	۹۲۶/۱۴۳	۷۴/۰۶۳	۵	۳۵۰/۴۴۱	Regression
		۰/۵۶۸	۴۷۸	۲۳۳/۷۸۹	Residual
			۴۸۳	۵۷۴/۱۲۳	Total

a. Dependent Variable: امنیت اجتماعی

b. Predictors: (Constant), عزت‌نفس, کارآمدی, سلامتی, رضایت, خلق مثبت

(منبع: محاسبات نویسندگان، ۱۴۰۴)

جدول فوق نشان می‌دهد که آیا مدل رگرسیون می‌تواند به‌طور معناداری (و مناسبی) تغییرات متغیر وابسته را پیش‌بینی کند. برای بررسی معناداری به ستون آخر جدول (sig) نگاه می‌کنیم. این ستون معناداری آماری مدل رگرسیون را نشان می‌دهد که چنان چه میزان به‌دست‌آمده کمتر از $0/05$ باشد نتیجه می‌گیریم که مدل به‌کاررفته، پیش‌بینی کننده خوبی برای متغیر امنیت اجتماعی است. میزان معناداری در مثال ما کمتر از میزان $0/01$ است که بیان‌گر این است که مدل رگرسیونی معنادار است. مقدار F در جدول بالا نشان‌دهنده کیفیت یا برازش مدل هست از آنجایی که مقدار sig کمتر از $0/01$ به‌دست‌آمده با احتمال 99 درصد مقدار $F=143/926$ به‌دست‌آمده معنادار شده است، بنابراین مدل برازش و کیفیت مناسبی در پیش‌بینی متغیرهای وابسته دارد.

ضریب رگرسیون: ضریب مسیر بیان‌کننده وجود رابطه علی خطی و شدت و جهت این رابطه بین دو متغیر است. در حقیقت همان ضریب رگرسیون در حالت استاندارد است که ما در مدل‌های ساده‌تر رگرسیون ساده و چندگانه مشاهده می‌کردیم. عددی بین -1 تا $+1$ است که اگر برابر با صفر شوند، نشان‌دهنده نبود رابطه‌ی علی خطی بین دو متغیر پنهان است. در جدول زیر مقادیر ضرایب مسیر (بتا) آمده است.

جدول رگرسیون ۱۳- مقادیر ضریب مسیر

Standardized Coefficients			Unstandardized Coefficients		
Sig	t	Beta	Std. Error	B	Model
./...	۴/۸۴۸		۰/۱۸۶	۰/۷۴۳	(Constant)
./...	۱۲/۹۹۸	۰/۶۳۷	۰/۰۸۲	۰/۶۵۳	رضایت
./...	۲/۶۸۲	۰/۲۹۳	۰/۰۲۹	۰/۵۱۸	خلق مثبت
/...	۳/۷۳۵	۰/۲۶۵	۰/۰۳۸	۰/۴۶۷	سلامتی
./...	۰/۹۸	۰/۱۴۹	۰/۰۴۸	۰/۱۷۵	کارآمدی
./...	۲/۵۶۲	۰/۱۹۵	۰/۰۴۲	۰/۲۸۵	عزت‌نفس

a. Dependent Variable: امنیت اجتماعی (منبع: محاسبات نویسندگان، ۱۴۰۴)

جدول فوق (Coefficients)، اطلاعاتی را در مورد متغیرهای پیش‌بین به ما می‌دهد. این جدول اطلاعات ضروری برای پیش‌بینی متغیر وابسته را در اختیار ما قرار می‌دهد. مشاهده می‌کنیم که مقدار ثابت (Constant) و متغیرهای رضایت، خلق مثبت، سلامتی، کارآمدی، عزت‌نفس با توجه به مقدار sig کمتر از ۰/۰۱ هر پنج تا در مدل معنادار شده‌اند. پس از تعیین معنادار بودن مقدار ثابت و متغیرهای مستقل تحقیق، ستون Standardized Coefficients بیانگر ضریب رگرسیونی استاندارد شده یا مقدار بتا است؛ که نشان‌گر میزان تأثیر متغیرهای مستقل رضایت، خلق مثبت، سلامتی، کارآمدی، عزت‌نفس بر متغیر وابسته امنیت اجتماعی است. همان‌طور که در جدول فوق ملاحظه می‌شود متغیر رضایت با بزرگ‌ترین ضریب بتای استاندارد در سطح اطمینان ۹۹ درصد معنی‌دار شده است. بر اساس این نتیجه یک انحراف استاندارد در متغیر رضایت متغیر امنیت اجتماعی را به میزان ۰/۶۳۷ انحراف استاندارد افزایش می‌دهد، برعکس کاهش یک انحراف استاندارد در متغیر رضایت موجب کاهش ۰/۶۳۷ انحراف استاندارد در متغیر امنیت اجتماعی می‌شود؛ بنابراین شهروندانی که رضایت آن‌ها در سطح بالایی برآورده شود بیشترین سطح امنیت اجتماعی را نشان می‌دهند. در خصوص تأثیر سایر متغیرها نیز می‌توانیم به همین نحو قضاوت کنیم. دومین متغیر معنی‌دار در مدل رگرسیونی فوق خلق مثبت است این متغیر با ضریب بتای مثبت ۰/۲۹۳ و در سطح ۹۹ درصد فاصله اطمینان ظاهر شده است. متغیر بعدی سلامتی است که به‌عنوان متغیر مستقل دیگر با ضریب بتای ۰/۲۶۵ در سطح ۹۹ درصد فاصله اطمینان ظاهر شده است. متغیر دیگر عزت‌نفس است که به‌عنوان متغیر مستقل دیگر با ضریب بتای ۰/۱۹۵ بعد از سلامتی دارای بیشترین تأثیر بر امنیت اجتماعی هست متغیر دیگر کارآمدی است که به‌عنوان متغیر مستقل دیگر با ضریب بتای ۰/۱۳۹ بعد از عزت‌نفس دارای بیشترین تأثیر بر امنیت اجتماعی هست.

در نهایت با توجه به نتایج ضریب β در جدول فوق و سطح معنی‌داری می‌توان گفت رضایت، خلق مثبت، سلامتی، کارآمدی، عزت‌نفس به‌عنوان متغیرهای پیش‌بین رابطه معنی‌داری داشتند که ترتیب اهمیت تأثیر آن‌ها با توجه به میزان ضریب β استاندارد شده عبارت‌اند از (رضایت، خلق مثبت، سلامتی، عزت‌نفس، کارآمدی). همچنین از بین متغیرهای تأثیرگذار بر امنیت اجتماعی متغیر رضایت با توجه به ضریب بتای استاندارد شده $\beta = 0/637$ بیش‌ترین تأثیر را داشته است و بعد از آن متغیر خلق مثبت با ضریب بتای $\beta = 0/293$ بیش‌ترین تأثیر را به روی امنیت اجتماعی داشته‌اند.

حال با توجه به ضرایب بتا باید پیش‌بینی نمود کدام‌یک فرضیات تحقیق تأیید می‌شود، همچنین از روی وزن بتای استاندارد می‌توانیم تشخیص دهیم کدام بتا اولویت بهتری در پیش‌بینی رفتار متغیر وابسته تحقیق امنیت اجتماعی دارد. در زیر فرضیات تحقیق آمده است.

آزمون فرضیه‌ها

فرضیه اول: رضایت بر امنیت اجتماعی تأثیرگذار است. یافته‌های تجربی فوق نشان می‌دهد که چون مقدار sig کمتر از ۰/۰۱ و ضریب بتای محاسبه شده $\beta = 0/637$ است بنابراین با ۹۹ درصد اطمینان می‌توان وجود رابطه مثبت و معنادار را بین رضایت و امنیت اجتماعی را تأیید نمود؛ بنابراین فرض H_0 رد و فرض H_1 تأیید می‌شود و می‌توان گفت رضایت بر امنیت اجتماعی تأثیر مثبت دارد.

فرضیه دوم: خلق مثبت بر امنیت اجتماعی تأثیرگذار است. نتایج تجربی جدول فوق با اطمینان ۹۹ درصد وجود رابطه مثبت و معنادار را نشان می‌دهد. ضریب بتای محاسبه شده $\beta = 0/293$ دلالت بر آن دارد که بین خلق مثبت و امنیت اجتماعی رابطه معنادار وجود دارد و فرضیه تحقیق اثبات می‌شود؛ بنابراین فرض H_0 رد و فرض H_1 تأیید می‌شود و فرضیه تأثیر سلامتی بر امنیت اجتماعی نیز تأیید می‌شود.

فرضیه سوم: سلامتی بر امنیت اجتماعی تأثیرگذار است. مقدار sig کمتر از ۰/۰۵ و ضریب بتای محاسبه شده $\beta = 0/265$ جدول فوق دلالت بر آن دارد که بین سلامتی و امنیت اجتماعی رابطه معنادار وجود دارد و فرضیه تحقیق اثبات می‌شود؛ بنابراین فرض H_0 رد و فرض H_1 تأیید می‌شود و فرضیه تأثیر سلامتی بر امنیت اجتماعی نیز تأیید می‌شود.

فرضیه چهارم: عزت‌نفس بر امنیت اجتماعی تأثیرگذار است. مقدار sig بیشتر از ۰/۰۱ و ضریب بتای محاسبه شده $\beta = 0/195$ جدول فوق حاکی از آن است که بین عزت‌نفس و امنیت اجتماعی رابطه معنادار وجود دارد و فرضیه تحقیق اثبات می‌شود؛ بنابراین فرض H_0 رد و فرض H_1 تأیید می‌شود و فرضیه تأثیر عزت‌نفس بر امنیت اجتماعی نیز تأیید می‌شود.

فرضیه پنجم: کارآمدی بر امنیت اجتماعی تأثیرگذار است. مقدار sig بیشتر از ۰/۰۱ و ضریب بتای محاسبه شده $\beta = 0/149$ جدول فوق حاکی از آن است که بین عزت‌نفس و امنیت اجتماعی رابطه معنادار وجود دارد و فرضیه تحقیق اثبات می‌شود؛ بنابراین فرض H_0 رد و فرض H_1 تأیید می‌شود و فرضیه تأثیر عزت‌نفس بر امنیت اجتماعی نیز تأیید می‌شود.

نتیجه‌گیری و ارائه پیشنهادها

امنیت اجتماعی به‌عنوان یکی از شاخص‌های عمده امنیت، جزء نیازهای اساسی انسان است که به‌خصوص در تأمین بهداشت اجتماعی و روانی، کاهش آسیب‌های اجتماعی و روانی، همچنین در گسترش سلامت اجتماعی و روانی اهمیت بسیار دارد؛ بنابراین آرامش، رفاه، رشد، شکوفایی انسان، بروز استعدادها و خلاقیت‌ها و نیل به همه کمالات انسان در سایه امنیت، از جمله امنیت اجتماعی حاصل خواهد شد. در حقیقت، امنیت اجتماعی موقعیتی است که در آن با یک‌رشته خطرهای خاص مقابله می‌شود یا این خطرات را به حداقل می‌رساند. یکی از اصلی‌ترین مؤلفه‌هایی که احساس امنیت اجتماعی باعث بهبود و ارتقای آن می‌شود و جامعه را سالم، آرام و مطلوب می‌کند، نشاط اجتماعی است. نشاط اجتماعی را می‌توان احساسی خاص در نظر گرفت که فرد هنگام رسیدن به خواسته‌ها و اهداف خود بدان دست می‌یابد. در واقع، نشاط اجتماعی ناشی از رضایت از زندگی و موفقیت فردی و گروهی و رسیدن به آرزوها است. نشاط اجتماعی هر جامعه‌ای موتور محرکه آن است (Dickey, 1999,106).

نتایج تحلیل همبستگی نشان می‌دهد که بین متغیر احساس امنیت اجتماعی و نشاط اجتماعی رابطه همبستگی معنی‌داری وجود دارد. آزمون این رابطه از طریق آماره همبستگی پیرسون $0/667$ که شدت همبستگی بسیار قوی ارزیابی می‌شود. عوامل تبیین‌کننده امنیت اجتماعی در مدل رگرسیونی و تحلیل مسیر نشان می‌دهد که متغیر رضایت با ضریب بتای $0/637$ بالاترین همبستگی را با متغیر احساس امنیت اجتماعی دارد. دومین متغیری که به لحاظ ضریب بتا وارد معادله شده است، خلق مثبت است. ضریب تأثیر رگرسیونی این متغیر برابر با $0/293$ است. سومین متغیر با توجه به نتایج سلامتی با ضریب بتا $0/265$ است؛ بنابراین میزان احساس امنیت اجتماعی در مرحله سوم، وابسته به میزان سلامتی است. چهارمین متغیری که به لحاظ وزن بتا وارد مدل شده است، متغیر عزت‌نفس با ضریب $0/195$ می‌باشد؛ و آخرین متغیری که وارد معادله شده است، متغیر کارآمدی با ضریب بتا $0/149$ است. متغیرهای مستقل تحقیق توانسته‌اند به مقدار $0/68$ درصد و در سطح قوی رفتار متغیر وابسته امنیت اجتماعی را پیش‌بینی کنند؛ به‌عبارت‌دیگر $0/68$ درصد از تغییرپذیری متغیر احساس امنیت اجتماعی تابع متغیرهای نامبرده است.

References:

- Afrogh, E. (2011). Social Space and Inequality, Tarbiat Modares University Press, Tehran. [In Persian]
- Ahmadi, Y., & Esmaili, A. (2010). Measuring women's sense of security based on multidimensional and interdisciplinary factors in the city of Mashhad, *Applied Sociology Quarterly*, 2, <https://doi.org/20.1001.1.20085745.1389.21.2.9.0> [In Persian]
- Akbari, M. (2020). Social Pathology in Iran; Spatial Analysis from the Perspective of Social Geography, *Journal of Geographical Research*, 36, <http://georesearch.ir/article-1-977-en.html> [In Persian]
- Alizadeh, H., Sharifi, A. (2020). Assessing Resilience of Urban Critical Infrastructure Networks: A Case Study of Ahvaz, Iran. *Sustainability*, 12, 3691; <https://doi.org/10.3390/su12093691> [In Persian]
- Amirkafi, M. & Mohammadinezhad, M. (2024), A Study of the Effect of Social Capital on Subjective Well-Being, *Journal of Social development*, 19(73). <https://doi.org/10.22055/qjsd.2024.44310.2849>[In Persian]
- Argyle, M. (2007). Psychology of Happiness, translated by Masoud Gohari Anaraki and others, Tehran, *Jihad Daneshgahi Publications*. [In Persian]
- Barkhoda, S. J. (2016). Analytical Study of Joy and Happiness and the Factors Affecting It and the Effect of the Most Important Factors Among School Teachers (Case Study: Elementary Schools in Marivan County), *New Research in Management and Accounting*, 2(4), <https://doi.org/10.52547/ieepj.4.2.191> [In Persian]
- Bartram, D. (2011). Elements of a Sociological Contribution to Happiness Studies: Social Context, Unintended Consequences, and Discourses, Department of Sociology University of Leicester.
- Basharieh, H. (2005). Political Sociology, Tehran, Ney Publications. [In Persian]
- Chalabi, M. (2004). Conceptual framework for surveying Iranian values and attitudes, Tehran, National Plans Publications. [In Persian]
- Daghaghleh, A., & Kalhor, S. (2010). Urban injuries in Tehran: vandalism, runaway girls, female-headed households and begging. *Tehran: Sociologists.(In Persian)*. [In Persian]
- Darvishi, F., Mohseni, R., & Mohajeri, A. (2021). Investigating the relationship between the social development and the sense of social security (Case study: Tehran City). *Journal: Quarterly of Order & Security Guards*, 3 (55), 223-248. <https://www.sid.ir/paper/952704/en> [In Persian]
- Deputy of Planning and Human Capital Development of Ahvaz Municipality (2015). Statistical Yearbook.
- Diener, E., & Seligman, M. E. P. (2002). Very Happy People. *Psychological Science*, 13(1), 81-84. <https://doi.org/10.1111/1467-9280.00415>
- Eysenck, M. W. (2006), Psychology of Happiness, translated by Mehrdad Firouzbakht and Khashayar Beigi, Tehran: Badr Publications. [In Persian]

- Gohary, S. (2008). Ensuring Urban Security through Urban Planning Policies, Faculty of Urban Planning, University of Tehran. **[In Persian]**
- Golkar, K. (2000). Components of Urban Design Quality, Soffeh Publication, 90, 38-65. **[In Persian]**
- Kaheh, A. (2005). Collection of Papers of the Social Security Conference, Tehran, Golpooneh Publications. **[In Persian]**
- Khushfar, G. R., Mohammadi, A., Mohammadzadeh, F., Mohammadi, R. & Akbarzade, F. (2015). Social security and social health (Case study of youth in Ghaen city). *Journal of Iranian Social Studies*, 9(1), 71-102. <https://doi.org/20.1001.1.20083653.1394.9.1.4.7> **[In Persian]**
- Kiani, A., Salari Sardari, F., Beiranvandzadeh, M., Darvishi, H. (2013). Analysis and Prioritization of Environmental Security Strategies for Spaces in Zabol City, *Geographical Studies of Dry Areas*, 13, 107-126. https://jargs.hsu.ac.ir/article_161342.html?lang=en **[In Persian]**
- Lopez, S.J (2009). Encyclopedia of positive psychology, Wiley-Blackwell Publication
- Costanza R. (2008). An integrative approach to quality of life measurement, research, and policy. *S.A.P.I.EN.S*, 1, 16-21.
- Maleki, S., Hashemi Gh., Farkhondeh & Yousefvand, J. (2025). Investigating the Condition and Methods of Regeneration the Historical Context of the City of Masjid Suleiman by Mathematical Models (Case Study: Tembi Market), *Geography and Regional Future Studies*, 2 (8), 1-14, <https://doi.org/10.30466/grfs.2025.55558.1070> **[In Persian]**
- Maleki, S., Hassani, Z., & Khoshnoud M., P. (2024). Future studies on regeneration of the inefficient textures in urban areas (Case study: Fardis City, Alborz Province), *Geography and Regional Future Studies*, 2 (3), 110-124 <https://doi.org/10.30466/grfs.2024.55772.1075> **[In Persian]**
- Maleki, S & Moradi, H. (2015). Assessing the social security of metropolises under climate change conditions using a system dynamics model (case study: Ahvaz metropolis). *Urban Social Geography*, 1 (12), 126-145. <https://doi.org/10.22103/JUSG.2023.2108> **[In Persian]**
- Mehdizadeh, Sh & Zare, F. (2013). Studying the level of religiosity and its role in youth happiness, *Quarterly Journal of Social Studies and Research in Iran*, 2(3) 413-438. <https://doi.org/10.22059/jjsr.2013.51659> **[In Persian]**
- Mohammadi Dehcheshmeh, M. & Alizadeh, H. (2018). Evaluation of Urban Security Components Based on a Structuralist Approach Case Study: Urmia City, *Quarterly Journal of Geographic Information*, 2(104) <https://doi.org/10.22131/sepehr.2018.30524> **[In Persian]**
- Moller, B. (2003). National, Societal and Human Security Discussion – case study of the Israel Palestine conflict, In book: Security and Environment in the Mediterranean, https://doi.org/10.1007/978-3-642-55854-2_16
- Moradi, H. & Maleki, S. (2015). Socio-economic consequences of climate change in urban spaces using a system dynamics model (case study: Ahvaz metropolis), *Journal of Urban Space and Social Life*, 4(12), 123-95. <https://doi.org/10.22034/jprd.2024.62937.1116> **[In Persian]**
- Moradi, H., Maleki, S. & Amanpour, S. (2015). Conceptual framework for measuring and evaluating urban water security (case study: Ahvaz metropolis). *Environmental Sciences Quarterly*, 4 (22), 226-209. <https://doi.org/10.48308/envs.2023.1317> **[In Persian]**
- Mousavi, M., Bayramzadeh, N., Omidvarfar, S. and Kamel Nia, R. (2021). Assessing the levels of livability in informal settlements (Case study: Falahat neighborhood, Urmia city). *Journal of Urban Social Geography*, 8(2), 222-203. https://juscg.uk.ac.ir/article_3146_en.html **[In Persian]**
- Mousavi, M., Jafarpour Ghalehtemouri, K. & Bayramzadeh, N. Assessing social infrastructure in border areas from a city prosperity perspective: a case study of border townships in West Azarbaijan Province, Iran. *Discov Cities* 2, 13 (2025). <https://doi.org/10.1007/s44327-025-00057-3>
- Nouri Hekmat, S. (2013). Strategies for Promoting Social Vitality and the Role of Institutions in Kerman Province, Kerman University of Medical Sciences. **[In Persian]**
- Pourreza, A. (2006). Urban Sociology, Samt Publications. **[In Persian]**
- Rabbani, R. (2010). Urban Sociology, Isfahan University Press. **[In Persian]**
- Rabbani, R., Karimizadeh, S., Nazari, J., & Rezaei, A. (2009). Explaining Social Joy Among Ethnic Groups and Its Relationship with Collective Identity (Case Study of Azeri, Kurdish and Lor Ethnic Groups), *Sociological Studies*, No. 4. <https://sanad.iau.ir/en/Article/957823> **[In Persian]**
- Saidy, A. N. & Gandomgar, A. (1400). Investigation of climate change in Ahvaz in relation to Regional development and urban planning. *New Perspectives in Human Geography*, 13(2), 151-156. <https://www.magiran.com/p2248206> **[In Persian]**
- Sedigh Sarvestani, R. (2006). Articles of the Conference on the Development of Public Security, Tehran, Security Deputy of the Ministry of Interior.
- Shoari, F., Rezaei, A. A., Zokaei, M. S., Ekhlesi, E. & Ghayyumi, A. A. (2022). A study of social and cultural contexts of social vitality in urban life. *Political Sociology of Iran*, 5(7), 703-736. <https://doi.org/10.30510/psi.2022.311403.251> **[In Persian]**
- Sigheli, Habibollah. (2005). The Effect of Laughter on Physical and Mental Health, Etemad Newspaper. **[In Persian]**
- Taghvaei, A. A. & Marouf, S. (2012), The impact of urban spaces on improving the quality of the environment with an emphasis on the role of mosques, Selected Papers of the International Conferences in Tehran. **[In Persian]**
- Taghvaei, A. A., Marouf, S., Pahlavan, S. (2012). Evaluation of the impact of urban environment quality on social relations of citizens, Case study: Abkouh neighborhood of Mashhad city, *Naghsh Jahan/* Volume 3(1), 43-54. <https://sid.ir/paper/249073/en> **[In Persian]**

Teymori, A. & Asgari Zamani, A. (2016). The Assessment of Urban Environment Quality of Physical-Spatial Dimensions in the Middle Texture of Middle-Sized Cities (Case Study: Zanzan City), *Journal of Regional Planning*, 5(20), 163-176. magiran.com/p1499651 [In Persian]

COPYRIGHTS

© Authors retain the copyright and full publishing rights. This is an open access article under the CC BY-NC license:

<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

Publisher: Urmia University.